

Nr 25

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om sloandet av räntefri stående del av egnahemslån.

Det statliga stödet åt bostadsbyggandet och dess ekonomiska omfattning har särskilt uppmärksammats i samband med diskussionen om budgetbalanseringen. I besparingssyfte har därvid en ganska långt gående nedskärning föreslagits berörande de statliga åtgärderna på bostadsbyggandets olika områden. Man har här rört sig på områden som ur olika synpunkt ofta framstått som ömtåliga. Såväl bostadssociala som ekonomiska faktorer har därvid vägts mot varandra. Hur känsliga som företrädare av olika intressen än kan vara har man dock icke kunnat sluta ögonen för att en konsekvent genomförd sparsamhetsaktion, som rättvist drabbar över hela fältet, ur det allmännas synpunkt kan vara en nödvändighet som alla måste böja sig för. Åtgärder som utan starkare sparsamhetseffekt orättvist går ut över endast något visst område måste naturligtvis bedömas annorlunda.

Ur sådana synpunkter påkallar otvivelaktigt vissa delar av förslaget i årets statsverksproposition rörande statens lånefond för tertiärlån till flerfamiljshus samt egnahemslån uppmärksamhet. Anmärkningsvärt är att medan förändringarna beträffande lånen till de stora flerfamiljshusen är små eller inga drabbas egnahemsbyggandet så mycket hårdare. Sålunda föreslås bl. a. i propositionen att den räntefria, stående delen av egnahemslånen — nu 4 000 kr. — skall slopas för lån som beviljas från och med den 1 juli 1960. Detta kombineras med en förhöjning över lag av belåningsvärdena för andra småhus än tvåfamiljshus med 3 000 kr. per egnahem.

Förhöjningen av belåningsvärdet har givetvis med de stegrade byggkostnaderna att göra. Den framstår som välmotiverad men utgör ingen kompensation för bortfallet av den räntefria delen. Egnahemsproduktionen beräknas för det kommande budgetåret till 16 000 lägenheter till vilka lånen under året successivt kan beviljas. Årskostnaden för räntefriheten kan anslås till ca ett par hundra kronor för helt år eller med en någorlunda likformig fördelning under året till i genomsnitt hälften. Ur statsfinansiell synpunkt blir det således för det blivande budgetåret icke något större belopp än att det, om det finge oförändrat utgå, med någon försiktig hushållning borde kunnat inrymmas inom avsett anslagsbelopp, eventuellt med en

obetydlig jämkning beträffande de stora beloppen till de höga flerfamiljs-husen.

Orättvisan mot egnahemsbyggarna är emellertid uppenbar. De skall enligt propositionen mista det stöd som räntefriheten ger i ett ögonblick då de gett sig in på kanske sitt livs största byggföretag. Just när deras resurser är som hårdast engagerade i strävandet att få något eget, då vill man beröva dem ett handtag som de hittills har kunnat räkna med. Både ekonomiskt och psykologiskt synes detta icke riktigt handlat, så mycket mer som man lämnar det övriga byggstödet ograverat i nuvarande skick.

Men det är inte bara orättvist, det är också ur bostadssocial synpunkt en mycket tvivelaktig åtgärd. Ur denna synpunkt kan det ingalunda anses motiverat att sätta egnahemsbyggandet i strykclass. Egnahemsbyggandet är den stora viktiga faktorn inte minst när det gäller upprustningen av landsbygdens och dess tätorters bostadsbestånd. Egnahemsbyggandet ger goda och väl lämpade bostäder å sådana orter, bostäder med en standard utan vilken man numera inte gärna vill nöja sig också på landsbygden. Men egnahemmen ger efter landsbygdens förhållanden dyra bostäder. I synnerhet gäller detta beträffande orter som ligger längre bort från storstäderna med deras lättare utkomstmöjligheter och större möjligheter för enskilda företagare än där befolkningen är gles och ger ett begränsat underlag för butiker och serviceföretag. Löntagarnas inkomster ligger i regel också lägre än som man i de stora städerna under hänvisning till en mer eller mindre motiverad marknadsmässighet lyckats förskaffa sig. Det synes icke riktigt att bereda svårigheter just åt denna form av bostadsbyggande, och detta kan rimligen heller icke vara meningen.

Vid ställningstaganden till mer eller mindre långt gående förslag om ändrade normer för stödet åt den högre bebyggelsen, hyressubventioner o. s. v., hänvisas i flera sammanhang till att problemet om statens stöd åt bostadsproduktionen är föremål för utredning, och det har uttalats att ställningstagandet till förändringar bör anstå till dess utredningens förslag föreligger. Liknande skäl synes tala för att icke nu vidtaga så pass betydande förändringar på egnahemsbyggandets område som här föreslås. De vägande skäl som regelmässigt är avgörande när riksdagen avböjer att vidtaga förändringar på områden där utredningar pågår synes även här böra tillmätas betydelse.

Under återopande av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte med ändring av vad i propositionen i ifrågavarande hänseende säges uttala att den räntefria, stående delen av egnahemslånen måtte även efter 1 juli 1960 i hittills gällande omfattning bibehållas.

Stockholm den 20 januari 1960

Ferdinand Nilsson
i Kungsängen

Eric Carlsson

Georg Carlsson

Axel Emanuel Andersson

Bertil Jonasson

Robert Johansson

Nils Theodor Larsson

Harald Pettersson

T. V. Mattsson

Thorsten Larsson

Olof Pålsson